

1. NODAĻA

Nevaru ciest Pirmo piektdienu. Tad ciemā valda liela burzma, un vasaras svelmē spaidīšanās pūlī ir pēdējais, ko kāds vēlētos. Te, paēnā, karstums nav tik briesmīgs, bet no daudzo cilvēku miesām tik un tā garo rīta cēliena darba sviedri, uzvēdijot tik skāņu smaku, ka vai pienam jāsaskābst. Gaiss virmo tveicē un sutoņā, pat vakardienas negaisa atstātās peļķes ir karstas, un tajās riņķiem vērpjas eļļas un tauku varavīkšņotie loki.

Tirgus rosība noplok; visi slēdz būdas ciet, šodienas darījumi ir beigušies. Tirgotāji ir zaudējuši modribu un kļuvuši izklaidīgi, tāpēc varu viegli paņemt no galdiem visu, ko vien iekāroju. Kad esmu beigusi, kabatas ir piebāztas ar visādiem sikumiem, un ceļam vēl paņemts ābols. Dažu minūšu darbiņam nav nemaz peļams guvums. Pūlim virzoties uz priekšu, es ļaujoties straumei, un tā mani nes prom. Manas rokas zibēt zib, vienmēr pieskaroties tikai vieglītēm. Kādam vīram no kabatas izvelku pāris banknošu, sievietei noāķēju

rokassprādzi – neņemu neko pārāk lielu. Ciemnieki ir pārlietu aizņemti, slājot savās gaitās, un nemaz nemana, ka viņu vidū uzdarbojas kabatzagle.

Visapkārt desmit pēdu augstumā virs dubļainās zemes paceļas mājas uz pāļiem, kas devušas ciemam tā nosaukumu (ciemu sauc par Pāļiem, nūdien nav ko sūdzēties par izdomas trūkumu). Pavasarī upes zemākais krasts applūst, taču pašlaik ir augusts, kad ciems gurst no sausuma un iemītnieki cieš no saulesdūriena. Pirmo piektdienu, kad mācības un darbs beidzas ātrāk, gandrīz ikviens gaida ar nepacietību. Tikai es ne. Es labprātāk būtu skolā, kur bērniem pilnā klasē neko neie-mācītos.

Skolā gan es vairs ilgi nebūšu. Tuvojas mana astoņ-padsmitā dzimšanas diena, un tā nozīmē karaklausību. Es nemācos arodu, man nav darba, tāpēc mani, tāpat kā visus *dīkdieņus*, sūtīs karot. Kāds tur brīnums, ka nepietiek darbavietu, jo ikviens – vīrs, sieva vai bērns – visiem spēkiem mēģina izvairīties no armijas.

Mani brāļi aizgāja armijā, tiklīdz viņiem bija apri-tējuši astoņpadsmit gadi, – visus trīs nosūtīja cīņā pret ezerļaudīm. No visiem tikai Šeids prot cik necik rak-stīt, un viņš man sūta vēstules, kad iznāk brīvs brīdis. No abiem pārējiem – Brī un Tremija – neesmu neko saņēmusi jau vairāk kā gadu. Taču jaunumu trūkums ir laba zīme. Gadās, ka ģimene gadiem neko nezina par piederīgajiem, bet tad kādu dienu dēli un meitas gaida pie mājas durvīm, pārnākuši brīvdienās vai retu reizi īpašas veiksmes gadījumā atvaļināti pavisam. Bet parasti vecāki saņem tikai bieža papīra vēstuli ar īsu pateicību par viņu bērna dzīvību un zīmogu ar karaļa

kroni zem tās. Varbūt piedevām dažas pogas no sadriskātā formas tērpa.

Kad Brī aizgāja karā, man bija trīspadsmit gadi. Brālis noskūpstīja mani uz vaiga un iedeva vienu pāri auskaru – mums abām ar mazo māsu Džīzu. Auskari bija ar sīkām stikla pērlītēm dūmakaini rožainā saulrieta krāsā. Tovakar mēs abas pašas izdūrām ausis caurumus. Tremijs un Šeids aizejot turpināja iedibināto tradīciju. Nu man un Džīzai vienā ausī ir pa trim ar sīkiem akmentiņiem rotātiem auskariem, kas atgādina, ka brāļi cīnās svešumā. Es nemaz tā īsti neticēju, ka viņiem tiešām būs jāaiziet, līdz ieradās leģionārs spožās bruņās un brāļus citu pēc cita aizveda prom. Un šoruden nāks pakaļ man. Esmu jau sākusi krāt – un zagt –, lai pirms došanās prom nopirktu Džīzai auskarus.

Nedomā par to, tā vienmēr saka mamma – par armiju, par maniem brāļiem, par visu. Lielisks padoms, mammu.

Tālāk pie Dzirnavu un Parādes ceļu krustojuma burzma kļūst biezāka, un gājienam pievienojas vairāk ciemnieku. Juceklī šaudās bērnu bariņš – mazi topošie zaglēni ar lipīgiem, meklējošiem pirksteļiem. Knauķi vēl ir par mazu, lai viņiem tāds darbiņš labi padotos, un ātri vien iejaucas drošībnieki. Parastā dienā sikos ieslēgtu siekstā tepat vai ietupinātu ķurķi pie ārējā posteņa, bet sargiem gribas redzēt Pirmo piektdienu. Viņi apmierinās ar dažām sāpīgām dunkām barvežiem un palaiž knēveļus vaļā. *Maza žēlastība.*

Sajutusi pavisam vieglu spiedienu pie vidukļa, es instinktīvi apcērtos un saķeru roku, kas bijusi tik glupa, lai mēģinātu man kaut ko nozagt. Cieši saspiežu

plaukstu, lai sīkais nejaucēns nevarētu aizmukt, bet noskranduša bērneļa vietā man pretī raugās smīnīgs ģimis.

Keilorns Vorens. Zvejnieka mācekļis, kurš kara dēļ kļuvis par bāreni, iespējams, ir mans vienīgais īstais draugs. Bērnībā mēs viens otru bieži iekaustījām, bet nu esam kļuvuši vecāki, un Keilorns ir pēdu garāks par mani, tāpēc mēģinu izvairīties no saķeršanās. Šur tur jau šis noder. Piemēram, viņš var aizsniegt augstākos plauktus.

– Tu kļūsti veiklāka. – Keilorns pasmejas un nopurina manu roku.

– Vai arī tu – lempīgāks.

Puisis nobola acis un izķer man no rokas ābolu.

– Vai mēs gaidām Džīzu? – viņš pajautā, nokozdams kumosu.

– Džīzas šodien nebūs. Viņa strādā.

– Nu tad kustamies! Negribas palaist garām izrādi.

– Tā nu gan būtu visistākā traģēdija.

– Nu, nu, Mare, – puisis zobgalīgi pakrata pirkstu. – Tai taču jābūt jautrai.

– Tai *jābūt* kā brīdinājumam, muļķadesa.

Bet Keilorns jau kāto prom, sperot savus garos soļus, kuru dēļ man gandrīz vai jārikšo, lai turētos līdzī. Puīša gaita ir līgana un gāzelīga. *Jūrnieka gaita*, tā viņš pats to sauc, kaut arī nekad nav bijis pie tālās jūras. Laikam jau garās darba stundas uz saimnieka laivas klāja, lai arī tikai upē, atstāj kaut kādu iespaidu.

Keilorna tēvu aizsūtīja karā tāpat kā manējo, tikai manējais atgriezās bez vienas kājas un vienas plaušas,

bet viņējais – kurpju kastē. Pēc tam Keilorna māte aizbēga, atstādama dēlenu likteņa varā. Keilorns gandrīz nomira badā, tomēr pamanījās bez mitas ar mani plūkties. Es viņu baroju, lai nebūtu jākausta tāds kaulu kambaris, un paskat, kas iznācis pēc desmit gadiem. Keilornam vismaz ir mācekļa vieta un nebūs jāiet karā.

Mēs nonākam pakalna piekājē, kur pūlis ir blīvāks un cilvēki grūstās un stumdās no visām pusēm. Piedalīšanās Pirmajā piektdienā ir obligāta, ja vien neesi “nepieciešamais strādnieks” – kā mana māsa. Varētu padomāt, ka zīda izšūšana ir briesmīgi nepieciešama. Bet sudrabļaudīm patīk zīds, vai ne? Ar manas māsas izšūtajām zīda drānām varot piekukuļot pat drošībniekus, vismaz dažus no viņiem. Man gan par to nekas nav zināms.

Mēs pa akmens pakāpieniem dodamies augšup pakalnā, un ēnas visapkārt sabiezē dziļākas. Keilorns lec pa diviem pakāpieniem uzreiz, gandrīz atstādams mani iepakaļ, bet tad tomēr apstājas pagaidīt. Puisis pasmīn, raudzīdamies lejup uz mani, un atmet galvu, lai zaļajās acīs nekristu palsi brūno matu cirta.

– Man dažreiz piemirstas, ka tev kājeles ir kā bērnam.

– Labāk kājeles nekā smadzenītes, – atcērtu, garāmējot viegli iepļaukādama zobgali. Man pakaļ noskan drauga smieklis.

– Tu esi nīgrāka nekā parasti.

– Man vienkārši riebjas šitādi pasākumi.

– Zinu, – puisis nomurmina, reizi par visām reizēm kļuvis nopietns.

Nākamajā brīdī jau esam ienākuši arēnā, un virs galvas kveldē spoža saule. Arēnu uzbūvēja pirms desmit gadiem, un tā ir lielākā būve visos Pāļos. Salīdzinājumā ar varenajām celtnēm pilsētās tā ir niecīga, taču augstās, slaidās tērauda arkas un tūkstošiem pēdu betona tik un tā liek ciema meičas elpai aizrauties.

It visur ir drošībnieki – pūli labi pamanāmas to melni sudrabotās uniformas. Ir Pirmā piektdiena, un drošībnieki nevar vien sagaidīt, kad varēs noskatīties ierasto izrādi. Visiem ir garas šautenes vai pistoles, lai arī tās nemaz nav vajadzīgas. Kā parasti, visi drošībnieki ir sudrabļaudis, bet sudrabļaudīm nav ko būties no mums, sarkanļaudīm. Tas visiem ir zināms. Mēs nespējam viņiem līdzināties, lai arī no ārienes tas nemaz nav manāms. Vienīgā atšķirība, vismaz pamanāmā, ir sudrabļaužu staltā stāja. Mūsējo muguras ir salikušas no smaga darba, nepiepildītām cerībām un neizbēgamās vilšanās par mums lemto dzīvi.

Neapjūmtajā arēnā valda tāda pati versme kā ārā, un Keilorns, kā allaž manīgs, aizved mani paēnā. Te nav sēdekļu, tikai gari betona soli, bet nedaudzie sudrabļaužu aristokrāti pašā augšā izbauda vēsu, ērtu ložu sniegtos labumus. Tur pasniedz dzērienus, ēdienus un *ledu* pat pašā vasaras karstumā, tur ir polsterēti krēsli, elektriskais apgaismojums un citas ērtības, kādas es nekad nedabūšu baudīt. Sudrabļaudis to visu pieņem, ne aci nepamirkšķinājuši, un vēl kurn par “nožēlojamiem apstākļiem”. Es viņiem rādīšu nožēlojamus apstākļus, ja man reiz radīsies tāda izdevība! Mums ir tikai cieti soli un daži blarkšņoši videoekrāni, kas ir gandrīz neciešami spoži un skaļi.

– Deru uz dienas algu, ka šodien atkal izrādīs kādu spēkroci, – Keilorns bilst, aizmezdams ābola serdi leņā arēnā.

– Nekā nebija, – atcērtu. Daudzi sarkanļaudis piedalās derībās par cīkstoņiem, cerot laimēt kādu nieku, kas palīdzētu savilkt galus vēl nedēļu. Bet es tā nedaru, pat ar Keilornu ne. Vieglāk ir mēģināt pāršņāpt bukmeikera zuteni nekā pūlēties laimēt kādu grasi no tā. – Tev nevajadzētu tā šķērdēt savu naudu.

– Ja man būs taisnība, tā nebūs nekāda šķērdēšana. *Vienmēr* taču ir kāds spēkrocis, kurš kādu piekauj.

Parasti spēkroči piedalās vismaz pusē cīņu; viņu prasmes un spējas arēnā iederas daudz vairāk nekā citu sudrabļaužu. Šķiet, spēkroči to izbauda, ar pārcilvēcisku spēku mētājot pretiniekus kā lupatu lelles.

– Un kas būs otrs? – pajautāju, domādama par visiem sudrabļaudīm, kuri varētu iznākt arēnā. Telepāti, zibšņi, nimfas, zaļpirksti, akmensādas – visos ir baismīgi noskatīties.

– Īsti nezinu. Cerams, būs kaut kas foršs. Man derētu kāda izklaide.

Mēs ar Keilornu īsti nesaprotamies jautājumā par Pirmās piektdienas cīkstiņiem. Man nesagādā nekādu prieku skatīties, kā divi pretinieki plosa viens otru, bet Keilornam tas ļoti patīk. *Lai jau viņi piebeidz viens otru*, puisis saka. *Viņi nav mūsējie*.

Keilorns nesaprot cīkstiņu jēgu. Tā nav tikai tukša izklaide, kas paredzēta, lai sarkanļaudīm būtu kāda atelpa no smagā darba. Pirmās piektdienas cīņas ir salts aprēķins – tās ir vēstījums. Arēnā drīkst cīnīties tikai sudrabļaudis, jo tikai sudrabļaudis var tur *izdzīvot*. Viņi

cīnās, lai parādītu mums savu spēku un varu. *Jūs neesat cienīgi pretinieki. Mēs esam pārāki. Mēs esam dievi.* To pauž katrs pārcilvēciskais trieciens pretiniekam.

Un tā ir pilnīga taisnība. Pagājušajā mēnesī es redzēju, kā zibsnis cīnās ar telepātu: lai arī zibsnis prata kustēties tik ātri, ka skatiens tam nemaz nespēja izsekot, telepāts viņu tomēr apstādināja. Tas pacēla pretinieku gaisā ar domu spēku vien. Zibsnis sāka rīstīties; man šķiet, ka telepāts ar neredzamu spēku bija aizžņaudzis viņam rīkli. Kad zibšņa seja jau metās zilgana, cīņu pārtrauca. Keilorns uzgavilēja. Viņš bija licis uz telepātu.

– Dāmas un kungi, sudrabļaudis un sarkanļaudis, laipni lūgti Pirmajā piektdienā – augusta cīņā, – augsto sienu pastiprināta, arēnā atbalsojas vadītāja balss. Viņš, kā allaž, izklausās garlaikots, un es viņu par to nevainoju.

Senāk šis pasākums nemaz nebija iecerēts kā cīkstēšanās, tā bija nāvessoda izpilde. Toreiz cietumniekus un valsts ienaidniekus aizveda uz galvaspilsētu Ārheonu un nogalināja sudrabļaužu pūļa acu priekšā. Sudrabļaudīm tas laikam iepatīkās, un tad sāka rīkot cīņas. Nevis lai nogalinātu, bet izklaidei. Vēlāk cīkstiņi kļuva par tradīciju, ko pārņēma citas pilsētas, arēnas un skatītāji. Beigās arī sarkanļaudīm tika atļauts vērot cīņas, tikai viņiem bija jāpaliek lētajās vietās. Necik ilgi, un sudrabļaudis uzbūvēja arēnas it visur, pat tādā nelielā ciemā kā Pāļi, un iespēja noskatīties cīņas, kas agrāk bija balva, kļuva par pienākumu. Mans brālis Šeids apgalvo: tas tādēļ, ka vietās, kur ir arēnas, samazinās sarkanļaužu pastrādāto noziegumu skaits, ir mazāk

neapmierinātības izpausmju un vēl retāk izceļas jau tā retie dumpji. Tagad sudrabļaudīm, lai uzturētu mieru, vairs nevajag ne nāvessodus, ne soda ekspedīcijas, ne drošībniekus – tikpat viegli mūs var iebiedēt ar diviem cīkstoņiem.

Šodien abi izskatās ļoti piemēroti tādām uzdevumam. Pirmo, kas iznāk baltajās smiltīs, piesaka kā Kantosu Karrosu – sudrabļaužu pārstāvi no Ostas liča austrumos. Videoekrānā uzzibsnī skaidrs karotāja attēls, un nevienam nav pat jāsaka, ka tas ir spēkrocis. Viņa delmi līdzinās koka stumbriem, tie ir stiegraini, ar pietūkušām dzīslām un tik masīvi, ka šķiet – āda tūlīt plīsīs. Kad viņš pasmaida, redzu, ka visi zobi ir vai nu izkrituši, vai apdrupuši. Varbūt zēna gados spēkrocis cīkstējās ar paša zobu birsti.

Keilorns man blakus uzgavilē, un citi ciemnieki ierēcas kopā ar viņu. Skaļākajiem par viņu pūliņiem kāds drošībnieks pamet mazies klaipu, bet pa kreisi no manis cits kliezdošam bērnam iedod koši dzeltenu papīra strēmeli. Tas ir elektrības talons – papildu elektrība. Tas viss domāts, lai mēs gavilētu, lai kliegту, lai būtu spiesti skatīties pat tad, ja to nevēlamies.

– Pareizi, sauciet, lai jūs dzird! – skaļruņos auro cīņas vadītāja balss, kurā ielikts tik daudz entuziasma, cik vien viņš spēj. – Un te arī pretinieks, taisnā ceļā no galvaspilsētas, – Samsons Meranduss!

Otrais cīnītājs blakus pirmajam muskuļu kalnam izskatās bāls un nīkulīgs, bet zilās tērauda bruņas ir veselas un spoži nopulētas. Tas droši vien ir kāds otrā dēla otrais dēls, kurš mēģina iegūt slavu arēnā. Viņam vajadzētu baidīties, taču viņš izskatās savādi mierīgs.

Uzvārds izklausās tāds kā pazīstams, bet tas nav nekas neparasts. Daudzi sudrabļaudis pieder pie slave-nām dzimtām, ko dēvē par dinastijām; tādās ir dučiem ļaužu. Mūsu apgabala, Lielās ielejas, valdošā dzimta ir Velu dinastija, lai gan es nekad mūžā neesmu redzējusi pašu vietvaldi Velu. Viņš nav manīts biežāk kā reizi vai divas gadā un pat tad *nekad* nenolaižas tik zemu, lai viesotos tādā sarkanļaužu ciemā kā manējais. Reiz es redzēju viņa slaiko kuģi ar zaļi zeltītiem karogiem. Pats valdnieks ir zaļpirksts, un, kad viņš brauca garām, upes krastos uzziedēja koki un no zemes burtiski izsprāga puķes. Man tas šķita skaisti, līdz viens no lielākajiem puikām sāka apmētāt kuģi ar akmeņiem. Akmeņi iekrita upē, nenodarot kuģim nekādu ļaunumu, bet to puiku tomēr ieslēdza siekstā.

– Noteikti uzvarēs spēkrocis.

Keilorns ar sarauktām uzacīm nopēta kalseno pretinieku. – Kā tu to zini? Kādas spējas piemīt Samsonam?

– Vai nav vienalga? Viņš tik un tā zaudēs, – noburkšķu un iekārtojos uz skatīšanos.

Pār arēnu izskan ierastais signāls. Daudzi pieceļas kājās, dedzīgi vēlēdamies kaut ko labāk saskatīt, bet es palieku sēžam, mēmi protestējot. Lai cik mierīga es izskatītos, iekšēji vāros dūsmās. Dūsmās un skaudībā. *Mēs esam dievi*, atbalsojas man galvā.

– Cīnītāji, ieņemiet vietas!

Abi paklausa un stingri atsperas pret zemi arēnas pretējās pusēs. Cīņās nav atļauts izmantot šaujamoieročus, tāpēc Kantoss paņem īsu, platu zobenu. Diez vai viņam to vajadzēs. Samsonam ieroča nav, viņa pirksti tikai notrīs.

Arēnai pārskan zema, elektriska dūkoņa. *Man riebjas šī daļa*. Troksnis liek vibrēt gan zobiem, gan kauliem un pulsē tik ilgi, līdz man šķiet – tūlīt kaut kas saplīsīs. Tad dūkoņa spēji apraujas ar tādu kā čiepstu. *Sākas*. Es izpūšu elpu.

Cīņa jau uzreiz sāk līdzināties asinspiritij. Kantoss metas uz priekšu kā bullis, ceļā savērpdam smilšu mākoņus. Samsons mēģina izvairīties, pagriezdamies ar plecu, lai paslidētu garām, bet spēkavīrs ir veikls. Viņš saķer Samsonu aiz kājas un aizmet pāri arēnai, it kā pretinieks būtu viegls kā spalviņa. Seko pūļa gaviles, kas aprij Samsona sāpju kļiedzienu, viņam triecoties pret betona sienu, tomēr sāpes atspoguļojas viņa sejā. Pirms Samsons mēģina piecelties kājās, Kantoss atkal ir klāt un aizmet viņu pa gaisu. Vīrs nokrīt smiltīs kā maiss, un šķiet neiespējami, ka tur vēl kāds kauls būtu palicis vesels, bet viņš kaut kā atkal pieceļas kājās.

– Vai tas ir kāds boksa maiss? – Keilorns iesmejas.
– Sadod viņam, Kantos!

Keilornu neinteresē maizes klaipi vai dažas liekas minūtes elektrības. Ne jau tāpēc viņš gaviļē. Keilorns no tiesas grib redzēt asinis, sudrablaužu asinis, *sudrabasinis*, kas līst arēnā. Nav svarīgi, ka šīs asinis simbolizē visu, kas mēs neesam, visu, kas nevaram būt, visu, ko *gribam*. Viņam tikai tās jāredz un jāpiemāna sevi – jānotic, ka sudrablaudis tiešām ir cilvēki un viņus tiešām ir iespējams ievainot un sakaut. Bet es zinu, kā ir patiesībā. Sudrablaužu asinis ir drauds, brīdinājums, solījums. *Mēs neesam tādi paši un nekad arī nebūsim*.

Keilornam nenākas vilties. Pat no augšējām ložām var redzēt, kā no Samsona mutēs pil metāliskais,

vizošais šķidrums. Vasaras saule atspīd tajā kā spogulī, iezīmējot tērcīti, kas plūst cīnītājam pa kaklu un pazūd aiz bruņām.

Lūk, istā robežšķirtne starp sudrabļaudīm un sarkanļaudīm – mūsu asins krāsa. Šī vienkāršā atšķirība kaut kādā veidā viņus padara stiprākus, gudrākus, *labākus* par mums.

Samsons nospļaujas, uzšķiežot arēnā sudrabasiņu zibšņus. Desmit jardus tālāk Kantoss satver ciešāk savu zobenu, gatavodamies Samsonu izsist no cīņas un pielikt tai punktu.

– Nabaga muļķis, – nomurminu. Šķiet, ka Keilornam ir taisnība. *Viņš ir tikai boksa maiss.*

Kantoss, acīm zvērojot, auļo pa smiltīm, augstu pacēlis zobenu. Bet tad viņš piepeši sastingst un paliek kā iemiets, bruņām noklaudzot no piepešās apstāšanās. Asiņojošais cīnītājs arēnas vidū uzlūko Kantosu, un viņa skatiens ir tāds, kas spētu salauzt kaulus.

Samsons viegli pakustina pirkstus, un Kantoss acumirkli sāk soļot. Cīnītāja mute paliek vaļā, it kā viņš pēkšņi būtu kļuvis tūļa vai pamuļķis. *It kā viņam būtu laupīts prāts.*

Nespēju noticēt savām acīm.

Pār arēnu nolaižas nāves klusums, un visi skatāmies, nesaprotot, kas lejā notiek. Pat Keilorns ir zaudējis valodu.

– Čukstis, – skaļi izdvešu.

Vēl nekad agrāk neesmu nevienu no tiem redzējusi arēnā – diez vai kāds vispār ir tādu redzējis. Čuksti ir reti sastopami, bīstami un vareni – pat salīdzinājumā ar citiem sudrabļaudīm un ar ļaudīm *galvaspilsētā*.

Par čukstiem klīst dažādas baumas, bet visās tomēr ir nemainīgs kodols – vienkāršs un asinis stindzinošs. Čuksti prot ielīst cilvēkam galvā, lasīt viņa domas un *kontrolēt prātu*. Un tieši to Samsons pašlaik dara – viņš ir ticis cauri Kantosa bruņām un muskuļiem un ieperinājies smadzenēs, kur nekādas aizsardzības nav.

Kantoss ar drebošām rokām paceļ zobenu. Viņš mēģina cīnīties pret Samsonu, bet, lai cik spēcīgs viņš būtu, nav iespējams uzveikt pretinieku, kas iekļuvis prātā.

Samsons vēlreiz pakustina roku, un smiltīs pašķīst sudrabasinis, kad Kantoss cauri savām bruņām ietriec asmeni tieši vēderā. Pat augšā tribīnēs es dzirdu šķebinošo troksni, ar kādu metāls ieurbjas miesā.

No Kantosa vēdera straumēm gāžas asinis, un arēnu pāršalc nopūtu atbalss. Šeit mēs vēl nekad neesam redzējuši tik daudz asiņu.

Iemirdzas zilās gaismas, pielejot arēnu ar spokainu vizmu un signalizējot par cīņas beigām. Pār smilšu klaju pie pakritušā Kantosa skriešus steidzas sudrablaužu dziednieki. Sudrabļaudīm šeit nav jāmirst – viņiem drosmīgi jācīnās, jāizrāda savas spējas, jārūpējas par krāšņu izrādi... bet nav *jāmirst*. Viņi taču nav nekādi sarkanļaudis.

Drošībnieki kustas tik ātri kā vēl nekad. Daži no viņiem ir zibšņi – tie šaudās šurpu turpu, acij teju nemanāmi, un bīda mūs uz izeju. Viņi negrib, lai mēs būtu te, ja gadījumā Kantoss smiltīs izlaidīs garu. Samsons pa to laiku kā tāds titāns izsoļo no arēnas. Cīnītājs aši palūkojas uz Kantosu, un es domāju, ka skatienā būs manāma vainas apziņa. Taču sejā nav nekādas

izteiksmes, nekādu emociju, tā ir gluži salta. Šī cīņa viņam neko nenozīmēja. *Mēs* viņam neko nenozīmējam.

Skolā mācījāmies par pasauli, kāda pastāvējusi pirms mūsējās, par eņģeļiem un dieviem, kuri mitinājās debesīs un ar labsirdīgu, mīlošu roku vadīja pasauli. Daži saka, ka tās esot tikai leģendas, bet man gan tā nešķiet.

Dievi turpina valdīt. Viņi no zvaigznēm ir nokāpuši uz zemes. Bet viņi vairs nav labsirdīgi.

2. NODAĻA

Mūsu māja ir maza pat salīdzinājumā ar citiem namiem Pāļos, bet vismaz pa loģu paveras skaists skats. Kad tētis vēl nebija ievainots, viņš kādā armijas atvaļinājumā uzbūvēja māju tik augstu, ka varējām raudzīties pāri upei. Pat vasaras dūmakā vietā, kur reiz bija mežs, varēja saskatīt attīrītas zemes pleķīšus, izcirstus pavisam kailus. Uz to pusi izskatās pavisam nelāgi, bet uz ziemļiem un rietumiem redzami neskartie pakalni ir kā mierpilns atgādinājums: *pasaulē ir vēl daudz vairāk*. Vairāk par mums, vairāk par sudrabļaudīm, vairāk par visu, ko pazīstu.

Pa redeļu kāpnēm, ko ikdienas gaitās nogludinājuši roku pieskārieni, uzkāpju mājā. No tāda augstuma varu redzēt, kā augšup pa upi peld dažas laivas, lepni nesdamas košos karogus. *Sudrabļaudis*. Sudrabļaudis ir vienīgie, kuri ir pietiekami bagāti, lai izmantotu personiskos transportlīdzekļus. Viņiem ir sauszemes transportlīdzekļi, jahtas un pat augstu debesīs lidojošas

reaktīvās lidmašīnas, bet mums tikai pašu kājas vai, ja paveicas, kāds skrejritenis.

Laivas noteikti dodas uz Samertonu – nelielo pilsētiņu, kura izaugusi ap karaļa vasaras rezidenci. Džīza šodien tur bija un palīdzēja šuvējai, pie kuras iet mācībā. Kad pilsētā viesojas karalis, viņas bieži dodas uz Samertonas tirgu, lai pārdotu savu precī sudrablaužu tirgotājiem un aristokrātiem, kuri seko karaliskajai ģimenei kā pilēni pīļu mātei. Pašu pili dēvē par Saules rezidenci, un tā esot brīnumaina, taču es to nekad neesmu redzējusi. Nezinu, kālab karaliskajai ģimenei vajadzīga otra māja, īpaši tāpēc, ka pils galvaspilsētā taču ir tik skaista un lieliska. Bet viņi, kā jau visi sudrablaudis, nedomā par to, kas tiešām vajadzīgs. Viņu dzinulis ir iegribas. Un viņi dabū visu, ko vēlas.

Iekams atveru durvis, aiz kurām pavērsies ierastais juceklis, es noglāstu karogu, kas plivinās pie lieveņa. Tur uz sadzeltējuša auduma izšūtas trīs sarkanas zvaigznes – viena par katru brāli – un ir vieta rezervē. *Vieta manējai*. Tādi karogi ir pie lielākās daļas namu; dažviet zvaigžņu vietā redzamas melnas svītras – mēms atgādinājums par mirušajiem bērniem.

Mamma mājā svīst pie plīts, maisīdama katlā sautējumu, bet tēvs ērcīgi glūn uz viņu no sava ratiņkrēsla. Džīza sēž pie galda un izšuj kaut ko skaistu, izsmalcinātu un man galīgi nesaprotamu.

– Esmu mājās, – saku, neuzrunādama nevienu īpaši. Tētis atsaucas, man pamājojot ar roku, mamma – ar galvu, bet Džīza pat nepaceļ skatienu no sava zīda gabala.

Nometu māsai blakus savu maišeli ar sazagto, ļaujot monētām nožvadzēt tik skaļi, cik nu var. – Man šķiet, ka te ir pietiekami, lai nopirktu kārtīgu kūku tētim dzimšanas dienā. Un baterijas vismaz mēnesim.

Džīza nopēta maišeli un nepatīkā sarauc uzacis. Māsai ir tikai četrpadsmit gadu, bet savam vecumam viņa ir ļoti apķērīga. – Viendien kāds atnāks un paņems visu, kas tev ir.

– Skaudība tev nepiestāv, Džīza, – es attraucu un papliķēju māsai pa galvu. Džīzas rokas strauji paceļas pie nevainojamajiem, spīdīgi rudajiem matiem un tos saglauž atpakaļ pedantiski savītājā mezglā.

Vienmēr esmu gribējusi tādus matus kā Džīzai, lai gan viņai es to nemūžam neteiktu. Māsas mati ir kā uguns, bet manējie tādā krāsā, ko esam iesaukuši par upes brūno. Tumši pie saknēm, palsi galos, jo krāsa balo no raīžu un rūpju sagrauztās dzīves Pāļos. Vairums cilvēku matus apgriež īsi, lai slēptu sirmos galus, bet es ne. Man patīk, ka pat mati atgādina – dzīvei nevajadzētu būt tādai.

– Man neskauž, – māsa nošņaukājas un atgriežas pie darba. Viņa izšuj liesmainus ziedus, ikviens no tiem ir skaista diegu uguns pret spīdīgi melnu zīdu.

– Skaisti, Džī. – Es pārlaižu plaukstu vienam no ziediem, apbrīnodama, cik tas zīdains. Māsa aši paceļ skatienu un viegli pasmaida, atsedzot līdzenus zobus. Lai kā arī mēs ķīvētos, Džīza zina – viņa ir mana mazā mīlule.

Un, Džīza, kurš tad nezina, ka skauģe šeit esmu es. Es neprotu neko citu – tikai zagāt no cilvēkiem, kuri kaut ko prot.

Kad māsa būs beigusi mācības, viņa varēs atvērt pati savu darbnīcu. Sudrabļaudis sabrauks no visām malām, lai maksātu viņai par kabatlakatiņiem un karoģiem, un drēbēm. Džīza sasniegs to, kas izdodas tikai nedaudziem sarkanļaudīm, – viņa dzīvos pārticīgi. Viņa apgādās vecākus un dos man un brāļiem pakalpiņu darbus, lai mums nebūtu jākaro. Kādudien Džīza mūs visus izglābs – ar adatu un diegu vien.

– Manas meitenes ir kā diena pret nakti, – mamma nomurmina, izlaizdama pirkstus caur iesirmajiem matiem. Mammai prātā nav apvainojums, tikai nežēlīga patiesība. Džīza ir prasmīga, skaista un mīļa. Es, kā mamma saudzīgi mēdz sacīt, esmu drusku skarbāka. Kā tumsa blakus Džīzas gaismai. Laikam mums ar māsu ir kopīgi tikai auskari – atmiņas par brāļiem.

Tētis savā kaktā iesēcas un ar dūri uzsit pa krūtīm. Tas ir ierasts troksnis, jo viņam ir tikai viena īsta plauša. Par laimi, kāda sarkanļaužu ārsta prasme izglāba tētīm dzīvību, aizvietojojot bojāto plaušu ar ierīci, kas var elpot viņa vietā. Ierīce nav sudrabļaužu izgudrojums, viņiem nekas tāds nav vajadzīgs. Viņiem ir savi dziednieki, bet tie netērē laiku, ārstējot sarkanļaudis; viņi pat nestrādā frontē, lai palīdzētu glābt kareivju dzīvības. Vairums dziednieku mitinās pilsētās un pagarina sirmu sudrabļaužu mūžu, lāpa alkohola saēstas aknas un tādā garā. Tā nu mēs, lai paši spētu sev labāk palīdzēt, esam spiesti iztikt ar pagrīdes tehnoloģiju un izgudrojumu tirgu. Daži no izgudrojumiem ir muļķīgi, un lielākā daļa nemaz nedarbojas, bet viens klikstošs metāla nieciņš izglāba mana tēta dzīvību. Es vienmēr dzirdu klusus

tikškus – kā tik tikko manāmu pulsu, kas palīdz tētīm elpot.

– Es negribu kūku, – viņš purpina, un es pamanu skatienu, ko viņš uzmet savam tuklajam vēderam.

– Tad pasaki man, ko tu *gribētu*, tēt. Jaunu pulksteni vai...

– Mare, to, ko esi nocēlusi kādam no rokas, es neuzskatu par *jaunu*.

Pirms Berovu mājā paguvīs izcelties jauns karš, mamma noņem no plīts sautējumu. – Vakariņas ir galdā. – Viņa atnes katlu pie galda, un mani apņem ēdiena garaiņi.

– Smaržo brīnum gardi, mammu, – Džīza melo. Tētis nav tik taktisks un, raugoties uz maltīti, saviebjas.

Negribu pievērst sev uzmanību, tāpēc piespiežos norīt drusku sautējuma. Negaršo tik slikti kā parasti, un tas man ir patīkams pārsteigums. – Vai piebēri manis atnestos piparus?

Mamma nevis pamāja ar galvu, pasmaidīja un pateicās, ka esmu to ievērojusi, bet gan pietvika un klusēja. Viņa zina, ka es piparus nozagu – tāpat kā visas savas dāvanas.

Džīza nobola acis pār savu porciju, jau nojauzdama, kas sekos.

Varētu padomāt, ka man vajadzētu būt pieradušai, bet ģimenes nosodījums krīt uz nerviem.

Mamma nopūšas un paslēpj seju plaukstās. – Mare, tu zini, ka es protu novērtēt... tikai vēlētos...

Pabeidzu teikumu viņas vietā: – Lai es būtu tāda kā Džīza?

Mamma papurina galvu. Atkal meli. – Nē, protams, ne. Tā es to nedomāju.

– Kā tad. – Manu sarūgtinājumu noteikti var just līdz ciema viņam galam. Visiem spēkiem cenšos nepieļaut, lai man aizlūztu balss. – Tas ir vienīgais, kā varu palīdzēt, pirms... pirms došos prom.

Kara pieminēšana ir ātrākais veids, kā manējiem aizbāzt muti. Pat tēta sēkšana mitējas. Mamma pagriež galvu, un viņai vaigos iesitas dusmu sārtums. Džizas plauksta zem galda sakļaujas ap manu roku.

– Zinu, ka tu dari visu, ko spēj, un pareizu motīvu vadīta, – mamma nočukst. Viņai ir ļoti jāpiepūlas, lai to pateiktu, tomēr tas mani mierina.

Es turu muti un stīvi pamāju ar galvu.

Tad Džīza palecas krēslā, it kā būtu saņēmusi strāvas triecienu. – Vai, gandrīz aizmirsu! Atceļā no Samertonas iegriezās pastā – ir pienākusi vēstule no Šeida!

Džizas vārdiem ir sprāgstošas bumbas efekts. Mamma un tētis drudžaini sniedzas pēc netīrās aploknes, kuru Džīza izvelk no jakas. Ļauju viņiem to paņemt un izpētīt. Nevienš no vecākiem neprot lasīt, tāpēc viņi visu, ko vien var, izloba no paša papīra.

Tētis paosta vēstuli, mēģinādams saprast, pēc kā tā smaržo. – Priedes. Pēc dūmiem neož. Tas labi. Viņš ir prom no Žņauga.

To dzirdot, mēs visi atviegloti nopūšamies. Žņaugš ir sabumbotā zemes strēmele, kas savieno Nortu ar Ezerzemi un kur notiek vissīvākās cīņas. Kareivji lielākoties ir tur un slēpjas ierakumos, kas lemti uzspriecināšanai, vai arī dodas pārdrošos uzbrukumos, kuri beidzas ar slaktiņu. Pārējo robežu veido gandrīz tikai

ezers, lai gan tālajā ziemeļu galā vēl ir tundra – tik auksta un kaila, ka tur nav iespējams cīnīties. Pirms daudziem gadiem Žņaugā ievainoja tēti. Toreiz, kad viņa vienībai uzmeta bumbu. Tagad, pēc vairākām kara desmitgadēm, Žņaugš ir tā izpostīts, ka tur nekas neaug un sprādzienu dūmi ir kļuvuši par pastāvīgu miglu. Zeme ir mirusi un pelēka – tāpat kā kara nākotne.

Beidzot tētis vēstuli iedod man, lai izlasu, un es to atveru, gaidu pārņemta, vienlaikus dedzīgi vēlēdamās uzzināt, kas Šeidam sakāms, tomēr arī bīdamās.

“Mīļā ģimene, es esmu dzīvs. Tas jau ir skaidrs.”

Joks izvilina smieklus man un tētim, un pat Džiza pasmaida. Mammai gan tas nešķiet īpaši uzjautrinoši, lai arī Šeids tā iesāk katru vēstuli.

“Esam atsaukti no frontes – kā jau dzinējsuns tētis droši vien uzminēja. Ir patīkami atgriezties galvenajā nometnē. Te viss ir sarkans kā rītausma, sudrablaužu virsniekus gandrīz nemana. Un te, kur nevalda dūmaka kā Žņaugā, tiešām var redzēt, kā saule ar katru saullēktu pieņemas spēkā. Bet ilgi tā nebūs. Komandieri plāno pārveidot vienību par ezera cīnītājiem, un mūs nosūtīs uz vienu no jaunajiem karakuģiem. Satiku kādu kara ārsti, kas bija noklīdusi no savas vienības. Viņa teica, ka pazīstot Tremiju un viņam klājos labi. Atkāpjoties no Žņauga, viņam esot trāpījis šrapnelis, bet brālis esot ātri

atkopies. Neesot bijis ne infekcijas, ne paliekošu seku.”

Mamma skaļi nopūšas un nogroza galvu. – Ne paliekošu seku, – viņa sarkastiski norūc.

“Par Brī joprojām nekas nav dzirdēts, bet es neuztraucos. Brī ir labākais no mums, un viņam drīzumā pienāksies piektā gada atvaļinājums. Brī drīz būs mājās, mammu, beidz raizēties. Vairāk stāstāmā man nav, vismaz nekas tāds, ko varētu rakstīt vēstulē. Džīza, neizrādiēs pārāk, lai arī tu to būtu pelnījusi. Mare, izbeidz gražoties un rimsties kaustīt to Vorenu puiku. Tēt, es lepojos ar tevi. Vienmēr lepošos. Es jūs visus mīlu. Jūsu mīlākais dēls un brālis – Šeids.”

Šeida vārdi, kā allaž, ieduras mums tieši sirdī. Ja papūlos, domās pat dzirdu brāļa balsi. Tad virs galvas atskan gaudošana.

– Vai neviens nav iesniedzis tos elektrības talonus, ko dabūju vakar? – pajautāju, un nākamajā mirklī spuldzes pamirkšķinājušās izdziest, iegremdējot mūs tumsā. Kad acis pieradušas, es redzu, ka mamma purina galvu.

Džīza novaidas. – Vai mēs varētu atkal nesākt to pašu? – Krēsls nobrakšķ, mātai to atstumjot no galda. – Es iešu gulēt. Mēģiniet nebļautīties.

Mēs nebļautāmies. Šķiet, tā tas manā pasaulē ir – *esam pārāk noguruši, lai ķīvētos*. Mamma un tētis

aiziet uz savu guļamistabu, atstājot mani pie galda vienu. Parasti es izlavītos ārā, bet šoreiz man nepietiek gribasspēka nekam citam, izņemot gulēšanu.

Pa vēl vienām kāpnēm uzkāpju augšstāvā, kur jau šņākuļo Džīza. Māsa prot gulēt kā neviens, viņa aizmiega minūtes laikā, turpretī es dažreiz mētājos bez miega pat vairākas stundas. Iekārtojos savā gultā, juzdamās apmierināta, ka varu vienkārši gulēt un turēt rokās Šeida vēstuli. No tās dveš spēcīgs priežu aromāts – kā jau tētis sacīja.

Upe šovakar skan jauki, ūdens čalo, klupdams pār krasta oļiem, un ieaijā mani miegā. Pat vecais ledusskapis – sarūsējis verķis ar baterijām, kas parasti gaudo tā, ka galva plīst pušu, – šovakar netraucē. Bet tad laišanos snaudā pārtrauc putna sauciens. *Keilorns*.

Nē. Ej projām.

Vēl viens sauciens, šoreiz skaļāks. Džīza mazliet sakustas, pagriežas un iespiež seju spilvenā.

Es izraušos no gultas, klusībā šķendēdamās un ienīzdamā Keilornu, un nošļūcu lejā pa kāpnēm. Parasta meitene būtu paklupusi pār visiem krāmiem lielajā istabā, bet man, gadiem mūkot no sargiem, piemīt izcila prasme atrast vietu, kur likt kāju. Vienā mirklī esmu pievārējusi arī kāpnes, kas ved lejup gar pāliem, un piezemējos līdz potītēm dubļos. Keilorns jau gaida; viņš iznirst no ēnām zem mājas.

– Ceru, ka tev patīk zilas acis, jo man nebūs nekādu problēmu tev vienu uztaisīt par šito...

Ieraudzījusi drauga seju, es apraujos.

Viņš ir raudājis. *Keilorns neraud*. Viņam asiņo pirkstu kauliņi, un varu derēt, ka kaut kur netālu ir kāda

siena, kam klājies tikpat plāni. Esmu noraizējusies, pat nobijusies par draugu, lai arī ir vēls un palīdzēt tik un tā nespēju.

– Kas ir? Kas noticis? – Nedomājot saņemu drauga roku savējā, juzdama zem pirkstiem asinis. – Kas atgadījies?

Puisis brīdi klusē, pūlēdamies saņemties. Nu es no tiesas esmu pārbijusies.

– Mans saimnieks... viņš nokrita. Viņš nomira. Es vairs neesmu mācekļi.

Mēģinu aizturēt spēju elsienu, bet tas izlaužas, un atbalsis šķiet mēdāmiem par mums. Keilornam nekas vairs nav jāsaka, jo es zinu, ko viņš vēlas pateikt.

– Nebiju pat beidzis mācības, un nu... – Draugs sapinas pats savos vārdos. – Man ir astoņpadsmit. Pārējiem zvejniekiem jau ir mācekļi. Es nestrādāju. Un nevaru *dabūt* darbu.

Nākamie vārdi ieduras man sirdī kā duncis. Keilorns drebelīgi ievēl elpu, un man gribas, kaut nevaru jadzētu to dzirdēt.

– Mani sūtīs karā.